

En fortælling om væske- og saltbalancen hos personer med tyndtarmsstomi

Den korte tarm taber overordnet set 4 bestanddele: vand, natrium, magnesium og bikarbonat. Det stiller krav til kroppen om at arbejde hårdere for at kompensere for tabet. I nogle tilfælde lykkes det kun delvist, og der opstår en mangeltilstand.

AF STUD. MED. PETER LANGE JØRGENSEN, PH.D. STUD. MATHIAS REDSTED OG PROFESSOR CHRISTIAN LODBERG HVAS
LEVER-, MAVE- OG TARMSYGDOMME, AARHUS UNIVERSITETSHOSPITAL

Når man får en tyndtarmsstomi (ileostomi), nedsættes kroppens evne til at optage vand og salte fra kosten. Årsagen er, at tyktarmen - som normalt spiller en vigtig rolle i optaget af vand og salte - mangler. Kort sagt taber tarmen hos personer med ileostomi altså:

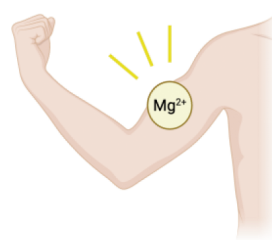
- Vand
- Natrium (findes i bordsalt)
- Magnesium (et salt der findes i muskler)
- Bikarbonat (regulerer syrebalancen i kroppen)

Vand og natrium følges ad

Kort sagt følges vand og natrium ad i kroppen. Natrium spiller derfor en vigtig rolle i regulering af bl.a. blodtrykket. Natrium driver også en lang række transportmekanismer i kroppen og er derfor et livsvigtigt salt, som kroppen regulerer meget nøje. En ubalance kan give symptomer som forvirring og sjældent organpåvirkning. Personer med ileostomi bliver derfor udfordret af, at de taber vand og natrium i deres stomi. Denne udfordring af kroppens vand- og natriumindhold fører til tørst. Udfordringen kan ikke løses ved at drikke vand alene, da dette vil føre til forværring af manglen af natrium. Udfordringen løses i stedet ved at indtage væske med salt og sukker - det kan være mælk og V-blanding (hydreringsvæske). Flere opskrifter og vejledninger kan findes på www.levermavetarm.auh.dk. Hydreringsvæsker er designet til at blive optaget tidligt i tyndtarmen, så vand og natrium optages inden, det når ileostomien.

Magnesium - musklernes mineral

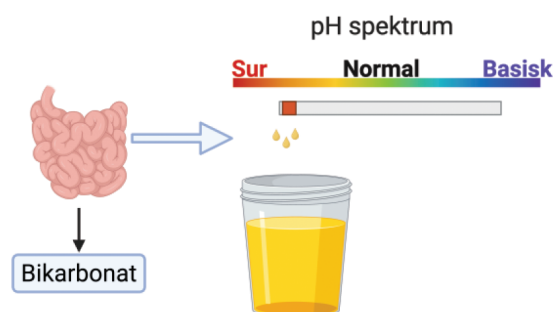

Magnesium er et livsvigtigt mineral i kroppen. Det er essentielt for normal funktion af muskler, hjerte-karsystem og hjernen. Personer med magnesiummangel kan opleve en

lang række symptomer, hyppigst i form af træthed, muskelkramper og -svaghed. Sjældent kan svære mangeltilstande føre til rytmeforstyrrelse i hjertet og påvirket bevidsthed.

I dag måler man magnesiumstatus i en blodprøve. Denne kan dog ofte slet ikke bruges til at påvise magnesiummangel, da under 1% af kroppens magnesium er at finde i den del af blodet, man måler på. Derfor forbereder vi lige nu et forskningsprojekt på Lever-, Mave- og Tarmsygdomme på Aarhus Universitetshospital, hvor vi måler magnesium på nye måder hos personer med tarmsygdom - heriblandt personer med ileostomi. Vi håber dermed at kunne afdække, hvor mange personer med tarmsygdom der egentlig har magnesiummangel, og hvor mange der kunne have gavn af magnesiumtilskud. Samtidig ønsker vi at udvikle en mere præcis metode til at måle magnesiumstatus, så vi fremover kan identificere og behandle magnesiummangel mere effektivt.

Tab af bikarbonat gør urinen sur

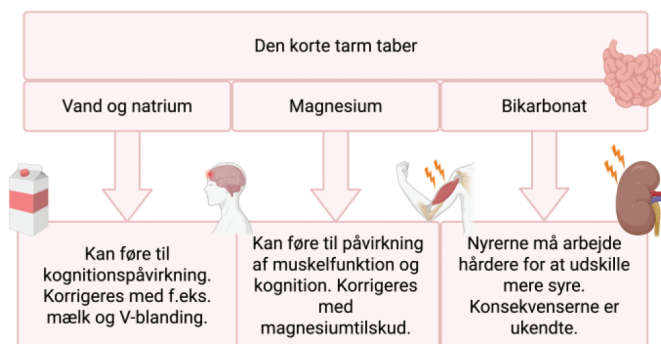
Bikarbonat er en af kroppens vigtigste stoffer til at regulere blodets syre/base-balance. Bikarbonat er en base, og hvis kroppen taber for meget base, fx gennem tarmen, bliver blodet surt. Kroppen er meget følsom overfor ændringer i syre/base-balancen og vil prøve at komme af med syren. I dette tilfælde vil det ske ved at nyrerne udskiller syre i urinen for at kompensere for tabet af base i tarmen. Dermed genskabes en normal syre/base-balance i de fleste tilfælde. Hvis ikke nyrerne kan følge med, prøver kroppen at udskille syre fra kroppen ved at udskille mere kuldioxid gennem udåndingsluften. Dette vil man opleve som åndenød.

Det er i øjeblikket ukendt, hvor mange personer med ileostomi der har øget syreudskillelse i urinen, ligesom de langsigtede konsekvenser af dette er uafklarede. Sammen med Institut for Biomedicin på Aarhus Universitet kan vi måle nyrernes syreudskillelse og vurdere, om kroppen er belastet af en skæv syrebalance, hvor nyrerne er på overarbejde for at genskabe ligevægt i syre/base-balancen.

Opsummering

Tarmen taber vand, natrium, magnesium og bikarbonat. Det er derfor vigtigt, at personer med en ileostomi drikker væsker, der indeholder salt f.eks. mælk og V-blanding. Og husk du kan altid finde flere vejledninger på:

www.levermavetarm.auh.dk.

Figur 4: Oversigt over hvilke salte personer med tyndtarmsstomi kan tabe i tarmen og konsekvenserne heraf. Foto: Lavet i <https://BioRender.com>.

Ønsker man at deltage i nogle af vores forskningsprojekter på afdelingen for Lever-, Mave- og Tarmsygdomme, Aarhus Universitetshospital, hvor man bl.a. kan få målt magnesium med avancerede metoder, og få målt sin syreudskillelse i urinen, er man velkommen til at kontakte os på nedenstående kontaktoplysninger.

Kontakt

Kontakt ved interesse i deltagelse af projekter:

Måling af magnesium

• Mathias Redsted, klinisk diætist og kandidat klinisk ernæring, ph.d. studerende

Tlf. +45 30519619

• E-mail: matred@rm.dk

Måling af syreudskillelse

• Peter Lange Jørgensen, lægestuderende og forskningsårsstuderende

• Tlf. +45 20952738

• E-mail: pelajo@rm.dk

Projektleder

• Klinisk professor, overlæge Christian Lodberg Hvas

